

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ

ДИСЦИПЛІНИ «ПРОПЕДЕВТИЧНА ПЕДІАТРІЯ»

Рівень вищої освіти - другий рівень вищої освіти за спеціальністю 228 «Педіатрія»

Освітня програма - освітньо-професійна програма «Педіатрія»

1. Анотація курсу:

Семестри: 5 і 6 семестр

Обсяг модуля: загальна кількість годин – 180 год, з них – 40 год лекцій, практичних занять – 80 год, самостійна робота – 80 год; кількість кредитів ЄКТС – 6 кредитів.

Мета курсу - метою викладання навчальної дисципліни «Пропедевтична педіатрії» є формування умінь та навичок, для застосування знань з пропедевтичної педіатрії в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності. Пропедевтична педіатрія є своєрідним вступом до клінічної педіатрії, зв'язуючою ланкою фундаментальних теоретичних дисциплін з клінічними дисциплінами, важливою дисципліною під час навчання студентів і в системі підготовки лікарів.

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей: **інтегральні компетентності** (здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог); **загальні компетентності** (здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, застосовувати знання у практичних ситуаціях, використовувати навички інформаційних і комунікаційних технологій, вчитися і оволодівати сучасними знаннями, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, бути критичним і самокритичним, здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність генерувати нові ідеї, приймати обґрунтовані рішення; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії, діяти соціально відповідально та свідомо); **спеціальні (фахові) компетентності (СК):** здатність збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя, в умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу, використовуючи результати співбесіди з пацієнтом, за стандартною схемою опитування хворого. За будь-яких обставин (в закладі охорони здоров'я, його підрозділі), використовуючи знання про людину, її органи та системи, за певними алгоритмами. Вміти виділити провідний клінічний симптом або синдром шляхом прийняття обґрунтованого рішення, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані фізикального обстеження дитини, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм. Вміти інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень у дітей в нормі та при патології.

Результати навчання дисципліни: Оволодіння студентами основними методами (клінічним, інструментальним) обстеження дітей, вміти досліджувати внутрішні органи та оцінювати отримані результати.

Знати: особливості фізичного та психомоторного розвитку дітей в різні періоди дитячого віку; знати принципи раціонального вигодовування немовлят та дітей старших 1 року; знати анатомо-фізіологічні особливості органів і систем у дітей різного віку; знати схему опитування хворої дитини та її батьків, знати алгоритм обстеження дитини різного віку; знати основні показники лабораторних та інструментальних даних у дітей різного віку; знати провідні клінічні симптоми захворювань у дітей.

Вміти: збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя, використовуючи результати співбесіди з дитиною та її родичами, за стандартною схемою опитування хворого; збирати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція) та зовнішній вигляд.

- оцінювати психомоторний та фізичний розвиток дитини;
- складати раціони харчування здорових дітей різного віку;
- обстежувати стан різних органів та систем у дітей;
- виділяти провідний клінічний симптом або синдром шляхом прийняття обґрунтованого рішення, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані фізикального обстеження дитини, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм;
- інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень у дітей в нормі та при патології.

Здатен продемонструвати:

- вміння оцінювати психомоторний та фізичний розвиток дитини;
- вміння складати раціони харчування здорових дітей різного віку;
- інтерпретувати результати клінічного обстеження, лабораторних та інструментальних досліджень у дітей в нормі та при патології
- здатність до ведення медичної документації.

Володіти навичками:

- методики обстеження (огляд, пальпація, перкусія, аускультация) органів та систем дітей різного віку;
- інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень у дітей в нормі та при патології;
- складання раціону харчування здорових дітей різного віку.
- самостійно виділяти провідний клінічний симптом або синдром шляхом прийняття обґрунтованого рішення, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані фізикального обстеження дитини, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм

Необхідні навчальні компоненти згідно структурно-логічної схеми освітньої програми: пропедевтична педіатрії як навчальна дисципліна ґрунтується на вивченні студентами медичної біології, медичної та біологічної фізики, медичної хімії, біологічної та біоорганічної хімії, морфологічних дисциплін, анатомії людини, гістології, фізіології й інтегрується з цими дисциплінами. Пропедевтична педіатрії є своєрідним вступом до клінічної педіатрії, зв'язуючою ланкою фундаментальних теоретичних дисциплін з клінічними дисциплінами.

Зміст дисципліни:

Перелік тем практичних занять:

№	ТЕМА
1.	Періоди дитячого віку, їх характеристика і особливості.
2.	Період новонародженості
3.	Психомоторний розвиток дітей
4.	Фізичний розвиток дітей
5.	Оцінка фізичного та психомоторного розвитку
6.	Природне вигодовування немовлят. Кількісний і якісний склад материнського молока. Методи розрахунку добового об'єму їжі та режиму харчування.
7.	Підгодовування (прикорм) і корекція харчування. Добова потреба дитини в харчових інгредієнтах та енергії.
8.	Штучне вигодовування немовлят. Класифікація та характеристика молочних сумішей для штучного вигодовування немовлят. Гарантійне коров'яче молоко. Техніка штучного вигодовування і критерії оцінки його ефективності. Прикорм і корекція харчування при штучному вигодовуванні. Добова потреба дитини в білках, жирах, вуглеводах та калоріях при штучному вигодовуванні
9.	Змішане вигодовування. Техніка і правила догодовування. Молочні суміші, які

	застосовуються для догодовування. Схеми змішаного вигодовування дітей першого року життя. Прикорм і корекція харчування дітей на змішаному вигодовуванні. Добова потреба дитини в білках, жирах, вуглеводах та калоріях при змішаному вигодовуванні.
10.	Організація та принципи раціонального харчування здорових дітей, старших одного року
11.	Контрольна робота 1 «Фізичний розвиток, вигодовування дітей молодшого віку»:
12.	Анатомо-фізіологічні особливості, методика клінічного неврологічного обстеження дітей.
13.	Семіотика основних захворювань нервової системи у дітей (гідроцефалія, менінгіт, енцефаліт, дитячий церебральний параліч та ін.). Особливості спинномозкової рідини у дітей та семіотика її змін при патології (при гнійних та серозних менінгітах, гідроцефалії та ін.).
14.	Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження шкіри, підшкірної основи у дітей.
15.	Семіотика захворювань шкіри, підшкірної основи у дітей.
16.	Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження кістково-м'язової системи у дітей. Семіотика захворювань кістково-м'язової системи у дітей
17.	Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження органів дихання у дітей.
18.	Перкусія легень у дітей. Семіотика уражень (кашель, задишка та ін.) основних захворювань органів дихання у дітей.
19.	Аускультация легень у дітей. Семіотика захворювань органів дихання. Синдроми дихальних розладів і дихальної недостатності, основні клінічні прояви.
20.	Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження серцево-судинної системи у дітей.
21.	Перкусія серця у дітей. Аускультация серця у дітей. Основні ознаки ураження серцево-судинної системи у дітей (ціаноз, брадикардія, тахікардія та ін.).
22.	Семіотика захворювань серцево-судинної системи (ендокардит, міокардит, перикардит, диференційна діагностика вроджених та набутих вад серця). Електрокардіографія, ехокардіографія.
23.	Особливості системи крові у дітей різних вікових груп. Методи клініко-лабораторного обстеження дітей з ураженням системи крові. Клініко-гематологічна семіотика основних синдромів (анемічний, гемолітичний, геморагічний тощо) та захворювань системи крові у дітей.
24.	Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження травної системи у дітей.
25.	Семіотика уражень органів травлення у дітей. Абдомінальний синдром.
26.	Семіотика уражень органів травлення. Пілороспазм, пілоростеноз. Порушення випорожнень у дітей
27.	Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження органів системи виділення у дітей.
28.	Семіотика мікроскопічних змін сечового осаду (протеїн-, еритроцит-, лейкоцит- і циліндрурія та ін.). Синдром гострої і хронічної ниркової недостатності. Курація дітей.
29.	Анатомо-фізіологічні особливості, методика обстеження, семіотика захворювань ендокринної системи у дітей. Захист історії розвитку дитини.
30.	Контрольна робота №2 «Методика обстеження дитини»
31.	Підсумковий контроль

Перелік тем лекцій:

№	ТЕМА
1-2	Предмет і місце педіатрії в системі охорони здоров'я, основні етапи розвитку. Особливості періоду новонародженості.
3-4	Періоди дитячого віку, їх особливості.
5-6	Фізичний та психомоторний розвиток дітей та методи їх оцінки.
7	Природне вигодовування немовлят. Переваги природного вигодовування немовлят. Значення годування груддю для здоров'я дитини і матері. Кількісний і якісний склад материнського молока. Імунобіологічна роль материнського молока. Методи розрахунку добового об'єму їжі та режиму харчування. Правила і техніка вигодовування материнським молоком.
8	Підгодовування (прикорм) і корекція харчування. Потреба дитини в білках, жирах, вуглеводах та калоріях. Режим і харчування жінки-годувальниці. Труднощі при годуванні груддю. Профілактика гіпогалакції і маститу. Особливості вигодовування недоношених новонароджених. Поняття про «вільне вигодовування», його форми і показання до призначення.
9	Штучне вигодовування немовлят. Класифікація та характеристика молочних сумішей для штучного вигодовування немовлят. Гарантійне коров'яче молоко. Техніка штучного вигодовування і критерії оцінки його ефективності. Прикорм і корекція харчування при штучному вигодовуванні. Добова потреба дитини в білках, жирах, вуглеводах та калоріях при штучному вигодовуванні
10	Змішане вигодовування. Техніка і правила догодовування. Молочні суміші, які застосовуються для догодовування. Схема змішаного вигодовування дітей першого року життя. Прикорм і корекція харчування. Потреба дитини в білках, жирах, вуглеводах та калоріях при змішаному вигодовуванні. Поняття про «вільне вигодовування», його форми і показання до призначення.
11	Організація та принципи раціонального харчування здорових дітей, старших одного року.
12	Закономірності вікових змін енергетичного обміну у дітей. Особливості нейроендокринної регуляції обмінних процесів у дітей. Загальні уявлення про хвороби обміну речовин. Особливості білкового обміну і семіотика його порушень у дітей.
13-14	Особливості вуглеводного та ліпідного обмінів у дитячому віці. Семіотика порушень обмінів речовин у дітей.
15	Вікові особливості водного і мінерального обмінів та кислотно-лужного стану організму у дітей. Порушення водно-мінерального обміну та клінічні прояви.
16	Вітаміни, їх значення для розвитку дитини. Значення вітамінів для обмінних процесів дитячого організму. Семіотика гіпо- та гіпервітамінозів у дітей.
17	Особливості ембріогенезу нервової системи і аномалії розвитку. Анатомо-фізіологічні особливості нервової системи. Оцінка стану нервової системи.
18	Семіотика уражень і основних захворювань нервової системи у дітей.
19-20	Морфологічні і функціональні особливості шкіри та її похідних у дітей. Особливості будови підшкірної клітковини. Загальна семіотика основних її змін. Семіотика захворювань шкіри і уражень підшкірної клітковини.
21-22	Особливості ембріогенезу кісткової системи. Анатомо-фізіологічні особливості кісткової системи у дітей. Семіотика уражень і захворювань кісткової системи.
22-23	Особливості ембріогенезу м'язової системи. Анатомо-фізіологічні особливості м'язової системи у дітей. Семіотика уражень і захворювань м'язової системи.
24	Анатомо-фізіологічні особливості системи дихання у дітей. Особливості ембріогенезу органів дихання і аномалії їх розвитку. Загальна семіотика уражень органів дихання у дітей.

25	Основні клінічні прояви захворювань дихальної системи. Бронхіт, пневмонія, бронхіальна астма.
26	Синдроми дихальних розладів і дихальної недостатності
27	Ембріогенез серцево-судинної системи і вроджені аномалії серця та судин. Особливості кровообігу у внутрішньоутробному періоді. Анатомофізіологічні особливості серця і судин у дитячому віці
28	Клінічні ознаки ураження серцево-судинної системи у дітей. Семіотика природжених і набутих захворювань серця і судин у дітей.
29	Особливості ЕКГ і Ехо-КГ у здорових дітей різного віку
30	Ембріогенез системи крові. Особливості системи крові у дітей різних вікових груп. Клініко-гематологічна семіотика основних синдромів (анемічний, гемолітичний, геморагічний та ін.).
31	Захворювання системи крові у дітей (анемія, гострий і хронічний лейкоз, тромбоцитопенічна пурпура, гемофілія та ін.).
32	Ембріогенез травної системи і вроджені аномалії органів травної системи. Вікові анатомо-фізіологічні особливості системи травлення у дітей.
33	Семіотика уражень органів травлення. Пілоростеноз, пілороспазм. Синдром «гострого живота».
34	Основні захворювання (гастрит, виразкова хвороба, холецистит, панкреатит) у дітей.
35	Ембріогенез видільної системи і вроджені аномалії органів видільної системи. Анатомо-фізіологічні особливості органів видільної системи у дитячому віці.
36	Семіотика найбільш поширених захворювань сечової системи у дітей (пієлонефрит, гломерулонефрит, цистит та ін.).
37	Семіотика мікроскопічних змін сечового осаду (протеїн-, еритроцит-, лейкоцит-, циліндрурія та ін.). Синдром гострої і хронічної ниркової недостатності.
38	Анатомо-фізіологічні особливості ендокринної системи у дітей.
39	Семіотика синдромів гіпер- і гіпофункції окремих ендокринних залоз та захворювань ендокринної системи у дітей.
40	Анатомо-фізіологічні особливості, загальна семіотика захворювань імунної системи у дітей.

Види навчальних занять:

- лекції
- практичні заняття
- самостійна робота студентів (СРС), в організації якої значну роль мають консультації викладачів
- індивідуальна робота
- участь у додаткових консультативних заняттях

Форма навчання: денна

Методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, лекція), наочні (демонстрація, ілюстрація, спостереження), практичні (практична робота, вправи).

Методи контролю:

- тестові завдання формату А;
- типові ситуаційні задачі;
- стандартизовані питання;
- контроль виконання практичних навичок;
- тестовий комп'ютерний контроль.

Форма кінцевого контролю успішності навчання: підсумковий контроль (VI семестр).

Засоби діагностики успішності навчання: індивідуальні завдання, презентації, доклади, питання для поточного контролю, тести, задачі ситуаційні, розрахункові роботи, питання для

підсумкового контролю.

Індивідуальні завдання

Змістова частина 1. Розвиток дитини. Вигодовування дітей молодшого віку.

1. Оцінка і інтерпретація параметрів антропометрії у дітей із захворюваннями ендокринної системи.
2. Збір та виділення особливостей анамнезу життя новонародженої дитини і дитини молодшого віку.
3. Оцінка і інтерпретація показників психомоторного розвитку у дітей раннього віку.
4. Доповісти вклад професора Чернова в розвиток педіатрії в Україні.
5. Структура лікувально-профілактичних закладів України.
6. Організація роботи дитячого соматичного стаціонарного відділення.
7. Організація роботи дитячої поліклініки.
8. Організація лікувально-профілактичної допомоги дітям в дошкільно-шкільних закладах і інтернатах.
9. Внесок у розвиток педіатрії та акушерства Н.М. Максимовича-Амбодика.
10. Внесок професорів О.М. Хохол, В.Д. Чеботарьової та інших в розвиток вітчизняної клінічної педіатрії.
11. Складання добового меню дитині першого року життя, що знаходиться на природному вигодовуванні.
12. Складання добового меню дитині першого року життя з лактазною недостатністю
13. Складання добового меню дитині другого року життя
14. Складання добового меню дитині третього року життя
15. Доповідь «Вільне» вигодовування, програма підтримки грудного вигодовування дітей раннього віку.
16. Особливості вигодовування недоношених немовлят.
17. Лікувальні суміші для дітей з різною патологією

Змістова частина 2. Анатомо-фізіологічні особливості, методика досліджень та семіотика захворювань у дітей

1. Методи дослідження серцево-судинної системи у дитини з кардитом.
2. Методи дослідження шкіри і підшкірно-жирової клітковини у дитини із atopічним дерматитом.
3. Методи дослідження дихальної системи у дитини з гострою пневмонією.
4. Методи дослідження дихальної системи у дитини з обструктивним бронхітом.
5. Методи дослідження травної системи у дитини з загостренням хронічного гастродуоденіту.
6. Методи дослідження травної системи у дитини з загостренням хронічного холецистохолангіту.
7. Інтерпретація загального аналізу крові у дітей із захворюваннями дихальної системи.
8. Інтерпретація ЕКГ у дитини з порушенням ритму серця.
9. Інтерпретація імунограми у дитини з частими простудними захворюваннями
10. Інтерпретація аналізів сечі у дітей з запальними захворюваннями нирок

Завдання для самостійної роботи:

- зібрати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя зібрати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція) та зовнішній вигляд
- оцінити психомоторний розвиток дитини;
- оцінити фізичний розвиток дитини;
- скласти раціони харчування здорових дітей різного віку;
- вміти провести оцінювання стану серцево-судинної системи (огляд та пальпація ділянки серця та поверхневих судин, визначення перкуторних меж серця та судин, аускультация серця та судин);

- вміти провести оцінювання стану органів дихання (огляд грудної клітки та верхніх дихальних шляхів, пальпація грудної клітки, перкусія та аускультация легенів);
- вміти провести оцінювання стану органів черевної порожнини;
- вміти провести оцінювання стану кістково-м'язового апарату (огляд та пальпація);
- вміти провести оцінювання стану нервової системи;
- вміти провести оцінювання стану видільної системи;
- вміти провести оцінювання стану ендокринної системи;
- вміти провести оцінювання стану системи крові;
- вміти провести оцінювання стану імунної системи;

Перелік теоретичних питань до підсумкового контролю

1. Визначення педіатрії як науки.
2. Основні періоди становлення і розвитку педіатрії в Україні.
3. Основні напрями роботи професора І.В. Троїцького.
4. Основні напрями роботи професора В.Є. Чернова.
5. Внесок у розвиток педіатрії та акушерства Н.М. Максимовича-Амбодика.
6. Вклад у розвиток педіатрії професора С.Х. Хотовицького.
7. Внесок професорів О.М. Хохол, В.Д. Чеботарьової та інших в розвиток вітчизняної клінічної педіатрії.
8. Напрями наукової діяльності професорів В.О. Белоусова, Ф.Д. Румянцева, Л.О.
9. Фінкельштейна, О.І. Скроцького, І.М. Руднева, П.М. Гудзенка, В.М.
10. Сидельникова, Б.Я. Резніка, С.І. Ігнатова, їх внесок у розвиток педіатрії.
11. Структура лікувально-профілактичних закладів України.
12. Організація роботи дитячого соматичного стаціонарного відділення.
13. Організація лікувально-профілактичної допомоги дітям в дошкільно-шкільних закладах і інтернатах.
14. Основні статистичні показники діяльності лікувально-профілактичних закладів
15. Характеристика періодів дитячого віку.
16. Характеристика основних типів росту дитячого організму.
17. Поняття: діагноз, симптом, синдром.
18. Особливості періоду новонародженості.
19. Ознаки доношеності та недоношеності.
20. Фізіологічні стани новонароджених.
21. Межові стани новонароджених.
22. Визначення понять «фізичний розвиток дитини», «акселерація розвитку дітей», «гармонійність фізичного розвитку».
23. Основні гіпотези і механізми акселерації.
24. Прояви затримки та дизгармонійного фізичного розвитку.
25. Основні антропометричні показники, необхідні для оцінки стану фізичного розвитку дитини.
26. Формули для визначення належних віку параметрів фізичного розвитку.
27. Визначення психомоторного розвитку дитини.
28. Показники психомоторного розвитку у дітей різного віку.
29. Рефлекси, за допомогою яких визначають психомоторний статус дитини першого року життя.
30. Етапи становлення мовної функції дитини.

31. Етапи розвитку зорового та слухового аналізаторів дитини на першому році життя.
32. Типи вищої нервової діяльності людини, основні етапи її становлення.
33. Чинники, які впливають на психомоторний розвиток дитини:
34. Семіотика порушень нервово-психічного розвитку дітей.
35. Визначення і переваги природного вигодовування.
36. Поняття про "вільне вигодовування", його форми і показання до призначення.
37. Значення годування груддю для здоров'я дитини і матері.
38. Кількісний і якісний склад материнського молока.
39. Імунобіологічна роль материнського молока.
40. Режим і харчування жінки-годувальниці. Труднощі при годуванні груддю.
41. Методи розрахунку добового об'єму їжі та режиму харчування дітей різного віку
42. Підгодовування (прикорм) і корекція харчування дітей, які перебувають на природному вигодовуванні.
43. Потреба дитини в білках, жирах, вуглеводах та калоріях при природному вигодовуванні.
44. Особливості вигодовування недоношених новонароджених.
45. Поняття штучного вигодовування немовлят.
46. Класифікація та характеристика молочних сумішей для штучного вигодовування немовлят.
47. Гарантійне коров'яче молоко.
48. Техніка штучного вигодовування і критерії оцінки його ефективності.
49. Потреба дитини в білках, жирах, вуглеводах та калоріях при штучному вигодовуванні.
50. Форми і ступені гіпогалакції (первинна, вторинна, рання і пізня).
51. Профілактика гіпогалакції і маститу.
52. Змішане вигодовування. Техніка і правила догодовування.
53. Схема змішаного вигодовування дітей першого року життя.
54. Потреба дитини в білках, жирах, вуглеводах та калоріях при змішаному вигодовуванні.
55. Потреба дітей старших одного року в білках, жирах, вуглеводах та
56. Анатомо-фізіологічні особливості ШКТ у дітей старше 1-го року
57. Особливості раціону харчування дітей від 1-го до 3-х років
58. Режим харчування дітей від 1-го до 3-х років
59. Добовий об'єм їжі у дітей від 1-го до 3-х років
60. Щоденна квота продуктів (молока, м'яса, хліба, яєць, м'якого сиру, фруктів, соків) у меню дітей від 1-го до 3-х років
61. Поняття «перспективного» меню
62. Анатомо-фізіологічні особливості головного та спинного мозку у дітей.
63. Кровозабезпечення головного мозку у дітей.
64. Особливості спинномозкової рідини у дітей.
65. Строки мієлінізації спинномозкових та черепно-мозкових нервів у дітей.
66. Безумовні рефлекси новонароджених, строки їх редукції.
67. Характеристика менінгеального, енцефалітичного та судомного синдромів.
68. Зміни спинномозкової рідини при гнійному та серозному менінгітах.
69. Семіотика дитячого церебрального паралічу.
70. Семіотика гідроцефалії, особливості спинномозкової рідини при гідроцефалії.
71. Анатомо-фізіологічні особливості епідермісу, базальної мембрани, дерми у дітей.
72. Особливості шкіри у новонароджених.

73. Особливості будови та функції підшкірної клітковини у дітей.
74. Особливості потових і сальних залоз, волосся та нігтів у дітей.
75. Характеристики різних елементів висипу. Перелічити первинні запальні елементи висипу.
76. Які елементи відносяться до первинних незапальних?
77. Вторинні морфологічні елементи висипу.
78. Як змінюється забарвлення шкіри при різних захворюваннях (респіраторні, серцево-судинні, інфекційний гепатит, анемія)?
79. Прояви різних інфекційних хвороб на шкірі і слизових (кір, скарлатина, вітряна віспа, псевдофурункульоз, пухирчатка новонароджених, везикулопустульоз).
80. Прояви на шкірі ексудативно-катарального діатезу.
81. Прояви порушень підшкірно-жирової клітковини (ступені ожиріння, ступені гіпотрофії, склерема, склередема, адіпонекроз).
82. Характерні ознаки набряків серцевого та ниркового походження.
83. Анатомо-фізіологічні особливості будови м'язової системи у дітей.
84. Стан тону м'язів у дітей перших місяців життя.
85. Семіотика порушень м'язового тону.
86. Ознаки ураження м'язової системи у дітей (гіпотонія, гіпертонус, ДЦП, спазмофілія, гіперкінези, елегія)
87. Анатомо-фізіологічні особливості кісткової системи у дітей.
88. Ознаки ураження кісткової системи при рахіті, сколіозі, вродженому вивиху кульшового суглобу
89. Особливості кровопостачання кісток. Роль цих особливостей в нормі та при патології. Особливості будови окістя, їх значення в нормі та при патології.
90. Строки закриття тім'ячок. Строки формування фізіологічних згинів спини.
91. Терміни та послідовність прорізування зубів. Формула кількості молочних зубів.
92. Деформації кісток черепа, грудної клітки, хребта, тазу, нижніх кінцівок при рахіті.
93. Ембріогенез та аномалії розвитку дихальної системи.
94. Анатомо-фізіологічні особливості дихальної системи у дітей залежно від віку.
95. Частота дихання, дихальний об'єм, життєва ємність легень у дітей залежно від віку.
96. Види кашлю, варіанти зміни дихання при захворюваннях дихальної системи.
97. Види хрипів, механізм їх виникнення, крепітація та шум тертя плеври.
98. Зміни перкуторного тону, механізм їх виникнення.
99. Проекція часток легень на грудну клітку.
100. Симптоми бронхоаденіту (Аркавіна, Філософова, Корані).
101. Семіотика ексудативного плевриту.
102. Види дихання у дитини в нормі та при патології
103. Види хрипів, механізми їх виникнення. Крепітація та шум тертя плеври.
104. Бронхофонія, варіанти її зміни, голосове тремтіння
105. Семіотика бронхопневмонії.
106. Семіотика дольової пневмонії залежно від стадії розвитку запального процесу.
107. Семіотика простого та обструктивного бронхітів.
108. Спірографія, основні показники цього методу дослідження.
109. Ембріогенез серцево-судинної системи і вроджені аномалії серця та судин.
110. Особливості кровообігу у внутрішньоутробному періоді.
111. Анатомо-фізіологічні особливості серця і судин у дітей залежно від віку.

112. Основні скарги дітей з захворюваннями серцево-судинної системи.
113. Характеристика пульсу у дітей залежно від віку в нормі. Можливі причини порушення пульсу, дефіцит пульсу
114. Характеристики серцевого, верхівкового поштовху та кошачого муркатіння
115. Відносні межі серця у дітей залежно від віку в нормі та при патології.
116. Показники систолічного та діастолічного тиску у дітей залежно від віку.
117. Правила аускультатії серця у дітей. Точки проєкції серцевих клапанів на грудну клітку та точки їх вислуховування.
118. Алгоритм аускультатії серця.
119. Тони серця, їх характеристика в нормі.
120. Основні причини посилення та послаблення серцевих тонів.
121. Серцеві шуми, їх види.
122. Диференціальна діагностика функціонального та органічного серцевого шуму.
123. Диференціальна діагностика шуму тертя перикарду та серцевого шуму.
124. Основні ознаки міокардиту.
125. Основні ознаки перикардиту.
126. Основні ознаки ендокардиту.
127. Основні відмінності між вродженими і набутими вадами серця у дітей.
128. Особливості ЕКГ у здорових дітей різного віку.
129. Ехокардіографія, можливості метода, показання.
130. Анатомо-фізіологічні особливості ротової порожнини, слинних залоз у дітей.
131. Фази акту ссання, анатомічні особливості, що полегшують цей акт для немовляти.
132. Анатомо-фізіологічні особливості стравоходу у дітей, визначення довжини зонду для промивання шлунку (гастроскопії).
133. Анатомо-фізіологічні особливості шлунку у дітей, в т.ч. фізіологічний об'єм (новонароджений, 3 міс., 1 рік), склад шлункового соку, основні ферменти, види моторики шлунку.
134. Анатомо-фізіологічні особливості тонкого і товстого кишківника у дітей, в т.ч. моторика кишечника.
135. Анатомо-фізіологічні особливості печінки і жовчовиділення, підшлункової залози у дітей.
136. Частота і характер випорожнень здорових дітей залежно від віку і виду вигодовування згідно Бристольської шкали
137. Семіотика гастриту.
138. Семіотика виразкової хвороби.
139. Семіотика хронічного холециститу
140. Синдром диспепсії.
141. Синдром мальабсорбції
142. Пілоростеноз і пілороспазм, семіотика, диференціальна діагностика.
143. Дизентерія і інвагінація, семіотика, диференціальна діагностика.
144. Анатомо-фізіологічні особливості нирок в дитячому віці та аномалії розвитку (гіпоспадія, епіспадія, крипторхизм, фімоз, гідроцеле)
145. Гістологічні особливості нирок у дітей.
146. Особливості основних функцій нирок у дітей.
147. Анатомо-фізіологічні особливості будови сечового міхура у дітей. Кількість сечовипускань залежно від віку (1 міс, 1 рік, дошкільний вік).

- 148.Анатомо-фізіологічні особливості будови сечовивідного каналу у дітей.
- 149.Особливості загального аналізу сечі залежно від віку, дослідження за
- 150.Нечипоренко, Зимницьким, критерії оцінки.
- 151.Семіотика дизуричного і сечового синдрому у дітей.
- 152.Поняття нетримання і неутримання сечі, гематурія, лейкоцитурія, еритроцитурія, протейнурія, олігурія, анурія, поліурія, дизурія, гіпостенурія, гіперстенурія, ізостенурія, поллакіурія, ніктурія, странгурія, бактеріурія.
- 153.Семіотика циститу.
- 154.Семіотика піелонефриту.
- 155.Семіотика гломерулонефриту.
- 156.Особливості кровотворення у дітей.
- 157.Анатомо-фізіологічні особливості кісткового мозку в дитячому віці.
- 158.Фізико-хімічні і біохімічні властивості крові у дітей (загальний білок, фракції)
- 159.Особливості еритроцитарної ланки системи крові у дітей.
- 160.Особливості лейкоцитарної ланки системи крові у дітей.
- 161.Критерії оцінки (аналізу) периферійної крові здорової дитини залежно від віку.
- 162.Поняття лейкоцитоз, лейкопенія, еритробластоз, лімфоцитоз, лімфопенія, нейтрофільоз, нейтропенія, еозинофілія, еозинопенія, моноцитоз, анізоцитоз, поліхроматофілія, пойкилоцитоз.
- 163.Клініко-гематологічна семіотика анемічного синдрому.
- 164.Клініко-гематологічна семіотика гемолітичного синдрому.
- 165.Клініко-гематологічна семіотика геморагічного синдрому.
- 166.Клініко-гематологічна характеристика гострого лейкозу.
- 167.Клініко-гематологічна характеристика хронічного лейкозу.
- 168.Особливості функціонування ендокринних залоз у дитячому віці.
- 169.Анатомо-фізіологічні особливості щитоподібної залози. Ознаки гіпер- та гіпофункції щитоподібної залози.
- 170.Анатомо-фізіологічні особливості паращитоподібних залоз. Гіпер- та гіпопаратиреоз.
- 171.Анатомо-фізіологічні особливості гіпофіза. Семіотика ураження гіпофіза.
- 172.Анатомо-фізіологічні особливості ендокринної частини підшлункової залози.
- 173.Семіотика цукрового діабету у дітей.
- 174.Анатомо-фізіологічні особливості наднирників.
- 175.Ознаки гострої та хронічної наднирникової недостатності.
- 176.Анатомо-фізіологічні особливості тимусу у дітей
- 177.Особливості стану клітинного та гуморального ланок імунітету
- 178.Основні показники імунограми у дитячому
- 179.Особливості енергетичного обміну у дітей, семіотика порушень.
- 180.Особливості білкового обміну у дітей, семіотика порушень.
- 181.Особливості вуглеводного обміну у дітей, семіотика порушень.
- 182.Особливості ліпідного обміну у дітей, семіотика порушень.
- 183.Особливості водно-електролітного обміну у дітей, семіотика порушень.
- 184.Вітаміни, їх значення для розвитку дитини.
- 185.Семіотика гіпо- та гіпервітамінозів у дітей.

Перелік практичних завдань та робіт до підсумкового контролю.

1. Збір анамнезу у дитини та її батьків
2. Оцінка загального стану хворої дитини

3. Обстеження новонародженої дитини.
4. Оцінка фізичного розвитку дитини з застосуванням методів формул, стандартно-сигмальних та центильних таблиць.
5. Оцінка психомоторного розвитку дитини
6. Складання раціону харчування здоровій дитині першого року життя.
7. Проведення контрольного годування дитини першого року життя.
8. Складання раціону харчування здоровій дитині у віці 1-3 років.
9. Збір анамнезу захворювання у дітей та батьків.
10. Загальний та спеціальний огляд дитини для оцінки нервової системи.
11. Дослідження функції I-XII пар черепно-мозкових нервів.
12. Перевірка поверхневих, глибоких рефлексів та чутливості (температурної, вібраційної, больової), м'язово-суглобового відчуття у дітей
13. Оцінка стану вегетативної нервової системи
14. Дослідження координації рухів.
15. Перевірка менінгеальних симптомів
16. Перевірка патологічних рефлексів у дітей.
17. Допоміжні методи (інструментальні, лабораторні) при дослідженні нервової системи.
18. Оцінка ліквору, інтерпретація змін.
19. Огляд шкіри та слизових оболонок у дітей.
20. Огляд підшкірно-жирової клітковини.
21. Пальпація шкіри та підшкірної клітковини: визначення вологості, температури і товщини складки шкіри, товщини підшкірної основи тощо.
22. Оцінка ступеня ожиріння, гіпотрофії.
23. Огляд кісток та м'язів.
24. Огляд ротової порожнини, запис зубної формули.
25. Пальпація кісток та м'язів.
26. Оцінка стану тім'ячок.
27. Оцінка статури дитини.
28. Проби на підвищену м'язову збудливість.
29. Оцінка тону м'язів, інтерпретація.
30. Дослідження для встановлення вродженого вивиху стегна.
31. Загальний та спеціальний огляд дитини з захворюваннями дихальної системи.
32. Підрахунок частоти дихання у дитини.
33. Пальпація грудної клітки у дитини з захворюваннями органів дихання.
34. Порівняльна перкусія легень.
35. Топографічна перкусія легень.
36. Перкуторні симптоми бронхаденіту.
37. Аускультация легень.
38. Оцінка аускультативних феноменів.
39. Інтерпретація даних спірографії при різних захворюваннях бронхолегеневої системи.
40. Загальний та спеціальний огляд серцево-судинної системи.
41. Оцінка характеристик пульсу дитини.
42. Пальпація серцевого, верхівкового поштовхів.
43. Пальпація судин.
44. Визначення за допомогою перкусії відносних та абсолютних меж серця.
45. Вимірювання та інтерпретація артеріального тиску у дітей різного віку.

46. Аускультация серця.
47. Зйомка електрокардіограми, підрахунок інтервалів, зубців ЕКГ, інтерпретація.
48. Зйомка і інтерпретація фонокардіограми.
49. Оцінка недостатності кровообігу хворої дитини.
50. Загальний та спеціальний огляд дитини з захворюваннями травної системи.
51. Поверхнева і глибока пальпація живота у дітей.
52. Пальпація печінки.
53. Перкусія і аускультация черевної порожнини у дітей.
54. Пальпаторно-перкуторні симптоми апендициту.
55. Пальпаторно-перкуторні симптоми холециститу.
56. Пальпаторно-перкуторні симптоми гастродуоденіту.
57. Пальпаторно-перкуторні симптоми панкреатиту.
58. Оцінка випорожнень у дітей згідно Бристольської шкали
59. Огляд сечової системи у дітей.
60. Пальпація нирок і сечового міхура.
61. Перкусія сечового міхура, симптом Пастернацького.
62. Оцінка та інтерпретації загального аналізу сечі залежно від віку, результатів аналізу сечі за Нечипоренко, Зимницьким.
63. Огляд системи крові у дітей.
64. Пальпація селезінки.
65. Перкусія кісток у дітей із захворюваннями системи крові
66. Інтерпретація змін в загальному аналізі крові.
67. Огляд, пальпація щитоподібної залози, визначення ознак гіпер- та гіпофункції щитоподібної залози.
68. Встановлення ознак гіпер- і гіпофункції паращитоподібних залоз
69. Встановлення ознак цукрового діабету у дітей.
70. Встановлення ознак гіпер- та гіпофункції надниркових залоз.
71. Методика оцінки статевого розвитку дитини (стадії за J.M.Tanner).
72. Огляд та пальпація лімфатичних вузлів у дітей.

Мова навчання: українська.

2. Оцінювання:

Поточний контроль (фізичний розвиток дітей, вигодовування дітей) здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми.

При організації навчання за кредитно-трансферною системою використовується сесійно-модульний контроль, що передбачає наступні види контролю.

Поточний контроль передбачає 100 % опитування студентів групи на практичному, семінарському, лабораторному занятті з обов'язковим оцінюванням всіх складових елементів заняття – тестового контролю, усного опитування, вирішення ситуаційних задач, опису препаратів, тощо. Кожна тема заняття передбачає також проведення контролю практичних навичок.

За кожний етап заняття і елемент поточного контролю студент отримує традиційну оцінку «5-4-3-2», із яких викладач формує середню арифметичну оцінку за заняття, яка конвертується у бали згідно шкали (розподілу), що передбачена робочою навчальною програмою, яка була складена і затверджена до початку вивчення дисципліни. У випадку, якщо під час формування середньої арифметичної традиційної оцінки за заняття студент отримує «2», то дана оцінка конвертується у 0 балів.

Результати контролю рівня знань, кожної складової заняття, зокрема, тестів оцінюють

згідно даної шкали:

59 % та менше правильних відповідей – оцінка «2»

60% - 74% правильних відповідей - оцінка «3»

75 % -89 % правильних відповідей – оцінка «4»

90-100% правильних відповідей – оцінка «5».

Студент має право покращити свої знання і навички з теми, за яку отримав загальну оцінку «2» і відповідно 0 балів, впродовж наступного навчального заняття, під час поточного контролю, за регламентом кафедри.

Дисципліну, яку вивчають студенти впродовж семестру та року, розділяють на змістові частини, після вивчення яких викладач підсумовує результат як етапний контроль поточної успішності студента, про що робить запис у вигляді середньої оцінки в журналі відвідування та успішності студента.

Сума балів, яку накопичив студент в результаті поточного навчання, є складовою загальної оцінки з дисципліни відповідно до видів кінцевого контролю знань.

Максимальна кількість балів за поточне навчання складає 80 балів. Поточний контроль складають усі бали, які студент накопичив під час всіх аудиторних занять. Пропущений матеріал з практичних занять студент опрацьовує самостійно без нарахування балів відповідно до Положення «Про порядок оцінювання знань студентів під час поточного та кінцевого контролю з дисципліни в НМУ імені О.О. Богомольця». Відповідно за поточний контроль не встановлюється мінімальний бал допуску до кінцевого контролю з дисципліни.

Форма кінцевого контролю успішності навчання – підсумковий контроль (ПК), який проводиться по закінченню вивчення дисципліни **на останньому занятті**. При виставленні оцінки з дисципліни враховують накопичену студентом кількість балів за поточне навчання (**максимальна кількість балів 80**) та результат складання ПК у балах (**максимальна кількість балів 120**). Студент складає ПК з тією кількістю балів, яку він накопичив впродовж поточного навчання.

Вивчення дисципліни кафедри педіатрії №4 передбачає проведення двох контрольних робіт, як етапного контролю знань: контрольна робота №1 «Фізичний та психомоторний розвиток дитини. Вигодовування дітей молодшого віку», контрольна робота №2 «Методика обстеження дитини». Контрольні роботи не перескладаються).

Форма проведення підсумкового контролю є стандартизованою і включає контроль теоретичної і практичної підготовки. Розподіл балів:

20 тестових завдань (1 тест = 1 бал, мінімум 10 балів, максимум 20 балів), теоретична частина складається з 3-х запитань (10-14, 15-19, 20 балів за кожне запитання, відповідно за правильне, з незначною помилкою і двома незначними помилками), практична частина складається з «Методики обстеження дитини» (10-11, 12-13, 14-15 балів відповідно за правильне, з незначною помилкою і двома незначними помилками в задачі), вирішення ситуаційних задач з «Розвитку дитини, вигодовування дітей молодшого віку» (10-11, 12-13, 14-15 балів відповідно за правильне, з незначною помилкою і двома незначними помилками в задачі), написання і здачі роботи з «Історії розвитку дитини». Максимальна кількість балів, яку студент може отримати під час складання підсумкового контролю складає 120 балів.

Оцінювання знань із дисципліни проводять за відповідною шкалою:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	Оцінка за шкалою ECTS
170-200	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише знезначною кількістю помилок)
155-169	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
140-154		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)

125-139	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
111-124		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
60-110	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-59		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

При отриманні незадовільної оцінки із дисципліни в межах 60-110 балів (FX) студент має право повторно її скласти 2 рази: один кафедральній комісії за участю завкафедри, а останній раз – комісії за участю завідуючого кафедри та декану.

При отриманні незадовільної оцінки із дисципліни в межах 1-59 балів (F) студент зобов'язаний повторно її вивчити у позанавчальний час на платній основі.

3. Політика курсу: обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни «Пропедевтична педіатрія»;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Обговорено та рекомендовано на засіданні кафедри педіатрії №4

Протокол від « 31 » вересня 2020 року № 1

Завідувач кафедри педіатрії №4

_____

(підпис)

В.Г. Майданник
(ініціали та прізвище)

Викладач

_____

(підпис)

О.С. Качалова
(ініціали та прізвище)

Викладач

_____

(підпис)

Т.А Шевченко
(ініціали та прізвище)